

Tarih: 31.07.2011

Sayı: 2011/15

İSMMMO'dan "Suç Ekonomisinin Türkiye Bilançosu" raporu

Suç ekonomisinin yıllık cirosu 8 milyar lira

İstanbul Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Odası'nın "Suç Ekonomisinin Türkiye Bilançosu" adlı araştırmasına göre 2010 yılında 27 kalemde Türkiye'de yasadışı faaliyetlerde oluşan ciro en az 8 milyar TL. Elde edilen net kazanç ise 3 milyar 250 milyon lira.

İSMMMO Başkanı Yahya Arıkan suç ekonomisinin kamu düzeni açısından büyük tehlike oluşturduğunu belirterek; "Ekonominin kara deliğine dönüşen, insanlarımızın canına ve malına kasteden suç ekonomisinin önüne geçmek için kolluk kuvvetlerine ve hukuk sistemimize büyük iş düşüyor" diye konuştu.

İSMMMO BASIN - Türkiye gündeminde kaçak içki ölümleri, artan fuhuş, hırsızlık gibi olaylar sıkça tartışma masasına yatırılırken, İstanbul Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Odası'nın "Suç Ekonomisinin Türkiye Bilançosu" adlı araştırmasına göre 2010 yılında 27 kalemde Türkiye'de yasadışı faaliyetlerde oluşan ciro en az 8 milyar TL.

Araştırmaya göre suç ekonomisini oluşturan; kriminal ve kaçakçılığa dayanan illegal sektörlerde, kaçak içki, fuhuş, uyuşturucu, hırsızlık, sahtecilik gibi birçok kalemdeki toplam yıllık net gelir de en az 3 milyar 250 milyon TL.

İstanbul Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Odası (İSMMM) Başkanı Yahya Arıkan “Ekonominin kara deliğine dönüşen, insanlarımızın canına ve malına kasteden suç ekonomisinin önüne geçmek için kolluk kuvvetlerine ve hukuk sistemimize büyük iş düşüyor” diye konuştu. Arıkan, suç ekonomisinin temelde kayıt dışı ekonomi içinde büyüdüğünü anımsatarak aynı zamanda bu durumun kamu düzeni açısından büyük tehlike oluşturduğunu dile getirdi.

İSMMM'nun, Emniyet Genel Müdürlüğü Faaliyet Raporu verileri ile Birleşmiş Milletler ve OECD suç istatistikleri üzerinden yaptığı araştırmaya göre; suç ekonomisi asıl olarak doğrudan suçla elde edilen “kriminal sektör” ve kaçakçılığa dayanan “illegal sektör”den oluşuyor. İlegal sektörü; yasalara aykırı üretim ve dağıtım, kriminal sektörü ise doğrudan suça dayanan yüksek riskli ve karlı girişimler oluşturuyor.

SUÇ EKONOMİSİNİN 2010 YILINDAKİ 10 GÖZDE ALANI	
SUÇUN TANIMI	YAKLAŞIK CİRO (TL)
Fuhuş	1,800,000,000
Eroin	1,800,000,000
Esrar	1,050,000,000
İnsan kaçakçılığı	742,500,000
Kaçak sigara	652,500,000
Korsan kitap ve dvd	451,605,680
Organize suç	280,000,000
Kaçak çay	205,740,000
Ecstasy	200,000,000
Tarihi eser kaçakçılığı	160,000,000

Uyuşturucu, insan ticareti, hırsızlık gibi klasik suç kalemlerinin yanı sıra, yüksek oranlı Özel Tüketim Vergisi ve gümrük vergileri yüzünden cazip hale gelen içki, sigara, çay gibi ürünlerde yasadışı ticaret pazarın beşte birine kadar ulaşıyor.

Öte yandan, emniyet kaynakları, uluslararası suç trafiği ve dünya suç ortalamaları resmi istatistiklerine göre yakalananın en az 5 çoğunlukla da 10 katı kaçakçılık olduğu kabul görmüş bir tahmin yöntemi. İSMMM araştırmasında Türkiye özelinde 5 katlık artış ortalama olarak kabul edilirken, net gelirden ise dönen cironun yüzde 40'ı düzeyindeki bir oran hesaplanmış.

İSMMM'nun raporundaki temel tespitlerden birine göre ise “suçtaki temel güdünün elde edilecek gelir ile yakalanma maliyeti arasında kurulan denge” olduğu anımsatılarak; özellikle kaçakçılık yüksek getirisi sayesinde giderek büyüyen bir faaliyet alanına dönüşüyor.

İstanbul Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Odası'nın Suç Ekonomisinin Türkiye Bilançosu Raporu'nda, veriler ve elde edilen kazançlar "sektör" bazında da tek tek ele alınarak 2010 yılı Türkiye suç ekonomisinin panoraması ortaya konuluyor. Rapordaki ifadelerle göre bazı suç alanlarındaki durum şöyle:

EROİN CİROSUNUN ARTIŞI

2010 yılında yakalanan 12 ton eroin baz alındığında tahmini yılda 60 ile 120 ton arasında eroin Türkiye'den kaçak olarak geçiyor. Birleşmiş Milletler Uyuşturucu ve Suçla Mücadele Bürosu'nun raporlarında da Türkiye'den geçen eroinin yılda 100 ton civarında olduğu kabul ediliyor. İran sınırında kilo fiyatı 4 bin 500 lira civarında olan eroin İstanbul'a geldiğinde 16 bin liralık kilo fiyatına ulaşıyor. Bu yüzde 80'in üzerinde saflıkta eroin için geçerli olan toptan fiyatlar sokağa indiğinde katkı maddeleri yüzünden düşen saflık oranıyla 30 bin liranın üzerine çıkıyor. Bu eroinin İran'dan İstanbul'a getirildiği varsayıldığında ortaya çıkan rakam. Eroin Avrupa'ya ulaştığında kilo fiyatı toptan satışlarda bile 60 bin lira civarında. Bu rakamlarla eroinin sadece yurt içindeki cirosu yıllık en az 1.8 milyar liraya ulaşıyor. Bunun yaklaşık üçte ikisi ise net gelir. Kaçırılan malın Batı Avrupa'ya ulaştırıldığı düşünülürken ciro daha da artıyor.

EN ÇOK SUÇ GELİRİ FUHUŞ VE EROİNDE

Suçun Niteliği (2010 yılı)	Yakalanan Birim ve Tanımı	Birim başına gelir (*) (TL)	Yıllık ciro (TL) (**)
Fuhuş	15000 Kişi	24,000	1,800,000,000
İnsan kaçakçılığı	33000 Kişi	4,500	742,500,000
Esrar	70000 Kg.	3,000	1,050,000,000
Eroin	12000 Kg.	30,000	1,800,000,000
Kaçak çay	2286000 Kg.	18	205,740,000
Kaçak et	75000 Kg.	17	6,375,000
Akaryakit	7652838 Lt.	4	153,056,760
Organize suç	112 Örgüt	500,000	280,000,000

(*)Ortalama tahmini değer (**) Suçun uluslararası standartlardaki,yakalanmamış beş katlık artışına göre ciro

FUHUŞ

Fuhuş yasal faaliyetle yasadışı faaliyetin iç içe geçtiği, insan kaçakçılığı ve organize suçla da organik bağları olan bir sektör. Türkiye'de 56 genelevde 3 bin kadın seks işçisi çalışıyor. Bunun dışında 15 bin civarında kayıtlı seks işçisi olduğu ileri sürülüyor. Bunun dışında Türkiye'de yabancılardan yılda ortalama 2 bin kişi fuhuşa karıştığı için sınırdışı ediliyor. Bu rakamlar yabancılar da dahil tahmini 100-150 bin seks işçisinin varlığını gösteriyor. Aylık ortalama 2 bin liralık gelirle yapılan minimum hesaplarla bile ortaya çıkan ciro 3 milyar liranın üzerinde.

İNSAN KAÇAKÇILIĞI

Türkiye ABD'nin İnsan Ticaretini İzleme raporlarına göre dünyada stratejik ülkelerden biri. Hem önemli bir geçiş noktası hem de insan kaçakçılığının kontrol edildiği merkezlerden. 2010 yılında Türkiye'de 33 bin göçmen yakalandı. Her bir göçmen için insan kaçakçıları ortalama 3 bin doları peşin para alıyor. Pazarın büyüklüğü yakalanmayan kaçaklarla birlikte 750 milyon liraya yaklaşıyor.

ADET BAZINDA EN ÇOK KAÇAK SİGARA YAKALANIYOR

Suçun Niteliği	2010 Yılında Yakalanan (Adet)	Birim fiyatı (*) (TL)	Yıllık ciro (TL) (**)
KAÇAK SİGARA	43,500,000	3	652,500,000
KORSAN KİTAP ve DVD	22,580,284	4	451,605,680
ECSTASY	2,000,000	20	200,000,000
KAÇAK İÇKİ	362,000	50	90,500,000
OTO HIRSIZLIĞI	12,364	10,000	123,640,000
CEP TELEFONU	39,809	200	39,809,000
BELGEDE SAHTECİLİK	5,608	1,000	28,040,000
KAÇAK İLAÇ	1,277,000	20	127,700,000
KAÇAK TARİHİ ESER	32,000	1,000	160,000,000

(*)Ortalama tahmini değer (**) Suçun uluslararası standartlardaki,yakalanmamış beş katlık artışına göre ciro

KAÇAK SİGARAYA 652 MİLYON LİRA

Yüksek Özel Tüketim Vergisi oranları yüzünden sigara, kaçakçılığın gözde mallarından biri. Türkiye'de yılda 5 milyar paket sigara satılıyor. Geçen yıl 43,5 milyon paket kaçak sigara yakalandığı düşünülürse tahmini olarak bu pazardaki kaçakçılığın büyüklüğü 250 ile 500 milyon paket arasında. Pakette 2,65 lira Özel Tüketim Vergisi olan ithal sigaralar ortalama 5-6 liraya satılırken kaçak sigara en az 2-3 liraya alıcı buluyor. Bu miktarda kaçakçılığın sadece ÖTV karşılığı bile yüz milyonlarca lira. Ve pazarın toplam büyüklüğü en az 652 milyon TL.

KORSAN KİTAP VE DVD

Türkiye'de geçen yıl 22,5 milyon adet korsan kitap ve DVD yakalandı. Her ne kadar kitabın az okunduğu ileri sürülse de bu korsan DVD ile birlikte yakalanmayan miktar üzerinden düşünüldüğünde 450 milyon liraya yakın bir pazar oluşturuyor. Telif haklarını ihlal eden film, yazılım ve oyun DVD'leri bu pazarın önemli bir bölümü.

AKARYAKIT

Yüksek oranlı ÖTV'nin yarattığı bir başka pazar kaçak akaryakıt. Geçen yıl 7.6 milyon litre kaçak akaryakıt yakalandı. Hepsinin motorin olduğu varsayılrsa bile 1.3 liralık ÖTV

ile 50 milyon liralık bir vergi avantajı ve en az 153 milyon liraya ulaşan bir pazar söz konusu.

ÇAY'IN KAÇAĞI 340 MİLYON LİRA

Çay gümrük tarifesi yüzünden kaçakçılarının ilgisini çeken bir ürün. Kaçak çayın toptan kilo fiyatı 6-8 lira. Perakendede 18 liraya kadar ulaşıyor. Yılda 200 bin ton çay tüketilen Türkiye'de piyasaya yılda 25 bin ton çayın kaçak olarak girdiği tahmin ediliyor. Kaçak çay yüzde 45 oranındaki gümrük vergisi kaybına yol açıyor ve yılda 205 milyon liralık ciroya ulaşıyor. 2010 yılında ele geçirilen kaçak çay miktarı ise 2 bin 286 ton.

EN ÇOK SUÇ VAKASI EVDEN HIRSIZLIKTA YAŞANIYOR

Suçun Niteliği	Vaka Sayısı	Vaka başına gelir (*) (TL)	Yıllık ciro (TL) (**)
K. Kartı ve banka dolandırıcılığı	2,353	5,000	58,825,000
Parada sahtecilik	3,131	2400	37,572,000
Dolandırıcılık	1,578	3,000	23,670,000
Evden hırsızlık	85,349	500	42,674,500
İşyerinden hırsızlık	41,656	1,000	41,656,000
Kaçak silah	149	4,000	2,980,000
Yankesicilik	26,147	200	5,229,400
Gasp	5,562	500	2,781,000
Rüşvet	160	1,000	800,000
Kapkaç	2,491	200	498,200

KAÇAK İÇKİDE ÖTV CAZİBESİ

Antalya'da yat gezisinde ölen Rus turistlerle gündeme gelen kaçak içki de yüksek ÖTV oranları yüzünden ortaya çıkan bir suç kalemi. Türkiye'de 2010 yılında 362 bin şişe kaçak içki yakalandı. Her şişenin yarım litre olduğunu kabul edilirse 181 bin litre kaçak içki demek. Verilere göre bunun en az beş, ortalama on katı yakalanmadan piyasaya sunuluyor. Bu durumda 1 milyon 810 bin ile 3 milyon 620 bin litre kaçak içki söz konusu. Geçen yıl artırılan ÖTV ile viskinin litresindeki vergi 85 lira 60 kuruşa ulaştı. Alkol oranı üzerinden alınan bu vergi, 1 litrelik ve yüzde 45 alkol içeren viski şişesinde 38 liralık vergi anlamına geliyor. 38 liralık Özel Tüketim Vergisi yüzünden yaratılan değer 115 milyon liraya ulaşıyor. Ortalama 50 liralık şişe fiyatıyla düşünüldüğünde kaçak içkiyle elde edilen ciro 100 milyon liraya yaklaşıyor. 2010'daki yakalanan içki miktarındaki düşüş pazarın büyüklüğünü de gizliyor. Bir önceki yıl, 2009'da 1 milyon 215 bin şişe kaçak içki yakalandığı düşünüldüğünde bu pazarın gerçek boyutları 350 milyon liraya ulaşıyor.

OTO HIRSIZLIğI

Yılda ortalama 40 bin otomobilin çalındığı günlerden, yılda 12 bin civarında otomobilin çalındığı günlere geldik. Bunda GPS cihazları, seri numaralı otomobil parçaları gibi teknolojiyle birlikte gelişen güvenlik önlemlerinin rolü var. Yine de otomobil başına 12 bin liralık değer üzerinden yılda 123 milyon liralık bir pazar söz konusu. Çalınan otomobiller parça olarak satıldığı gibi, özellikle lüks otomobiller ve iş makineleri çeşitli yöntemlerle Azerbaycan, Gürcistan, Kuzey Irak gibi ülkelere gönderiliyor.

CEP TELEFONU

Türkiye’de sadece polis bölgelerinde 2010 yılında yaklaşık 40 bin kaçak cep telefonu yakalandı. ÖTV ve gümrük vergisini aşan bu kaçakçılık telefon başında 200 liralık bir fiyatla bile düşünüldüğünde 40 milyon liralık ciro oluşturuyor. Gümrük kaçağı cep telefonları Çin ve Uzakdoğu ülkeleriyle, Birleşik Arap Emirlikleri’nden satın alınıp, Kıbrıs üzerinden Türkiye’ye sokuluyor.

HIRSIZLIK

Türkiye’de polis bölgelerinde yılda 85 bin civarında evden hırsızlık vakası yaşanıyor. Ayrıca işyerinden hırsızlıkları da dahil ettiğimizde yılda 130 bin vaka ve yaklaşık 80 milyon liralık bir pazar söz konusu. Nakit dışında elde edilen beyaz eşya, televizyon, bilgisayar ve cep telefonu gibi ürünler ikinci el pazarlarında piyasaya rahatlıkla sürülebildiği için “likit” bir pazarın söz konusu olduğunu tahmin etmek zor değil.

KAÇAK İLAÇ

Tanınmış ilaçlar ve vitaminler tezgah altı pazarın önemli kalemlerinden biri. 2009’da 382 bin, 2010’da 1 milyon 277 bin kutu kaçak ilaç yakalandı. Zayıflamadan, cinsel güç arttırmaya, cilt bakımına kadar pek çok alanda kullanıma sunulan ve daha çok Çin menşeli olan bu ilaçlar sağlık riski yarattığı kadar büyük bir pazar da ortaya çıkarıyor. Ve 120 milyon liranın üzerinde bir pazar oluşturuyor.

KAPKAÇ, GASP VE YANKESİCİLİK

Yılda 2 bin 500 civarındaki kapkaç vakası, ortalama 200 liradan 500 bin liralık küçük ama kriminal bir pazar oluşturuyor. Geçmişte korkulu bir rüya haline gelen gasp ise, yeni Ceza Yasası’ndaki ağır cezalara rağmen sürüyor. Yılda 5 bin gasp vakasının getirisi gasp başına 500 liralık gelir düşünüldüğünde 3 milyon liraya yaklaşan bir ciro oluşturuyor. Kriminal sektörde “zanaat” yönüyle öne çıkan yankesicilik vakalarında ortalama 200 liranın çalındığı hesabıyla yılda 26 bin vaka ve 5 milyon liranın üzerinde bir kriminal ciro var.